

Motion till riksdagen 2021/22:3232

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

En förbättrad landsbygdspolitik

1	Innehållsförteckning	
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	5
4	Statens ansvar för landsbygdsfrågorna	6
4.1	Om fördelning mellan kommuner	6
5	Infrastruktur	7
5.1	Transporter	7
5.2	Bredband, telefoni och postservice	8
6	Offentlig och privat service på landsbygden	9
6.1	Servicekontor	9
6.2	Lanthandel och drivmedel	10
6.3	Energiförsörjning	11
6.3.1	Vattenkraft	12
6.3.2	Biogas	12
6.3.3	Elnäten	13
6.4	Banker och betalningar på landsbygden	13
7	Företagande, arbete och boende på landsbygden	14
7.1	Landsbygden behöver småföretagen	15

7.1.1	Små företags sociala skyddsnät	16
7.2	Företagens kapitalförsörjning	18
7.3	God kompetensförsörjning	18
7.4	Möjlighet till utbildning i hela landet	19
7.4.1	Sameskolan	19
7.5	Landsbygdens boende	20
7.6	Stöd till livsmedelsförsörjning	21
7.6.1	Se över förutsättningar för regionala center för beredskapslivsmedel	22
7.6.2	Stärk produktionen av växtbaserad mat	22
7.6.3	Stärk stödet för värdefulla betesmarker	23
7.6.4	Ökat stöd för lokala och mobila slakterier	24
7.6.5	Statligt stöd för arbetsinsatser med rovdjursavvisande stängsel	24
7.6.6	Rättvis handelspolitik gentemot småbrukare	24
8	Gröna näringar ger jobb	24
8.1	Industrins omställning	25
8.2	Skogens betydelse	25
8.3	Satsa på turismen	26
8.4	Lokalt ledd utveckling	28
9	Vård och läkemedel i hela landet	28
9.1	Apoteken	29
9.2	Psykisk hälsa på landsbygden	29
10	Kultur och fritid på landsbygden	30
11	Utökat nordiskt samarbete	31

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fastboende befolkningen och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur ytterligare servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka insatser som behövs för att möjliggöra omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning om reglering av vindkraftens närområdesersättning så att den blir obligatorisk och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på hur en större del av vattenkraftens vinster ska komma de berörda kommunerna till del och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ytterligare styrmedel för att öka den inhemska biogasproduktionen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyldigheten att tillhandahålla platser för dagskasseinsättningar ska gälla alla institut som tillhandahåller betalkonton till företag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insättningsmöjligheter för privatpersoner ska ingå i begreppet kontanttjänster och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om i vilka former staten kan underlätta för arbetstagarägda företag samt arbetstagarövertagande av hotad produktion och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ensamföretag ska kunna få ett skydd som är mer likt det anställda har vid arbetslöshet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över de möjligheter som finns för att underlätta föräldradighet i ensamföretag och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga aktörerna bör få i uppdrag att redovisa sina investeringar utifrån om de främst sker i städerna eller på landsbygden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt berörda myndigheter att utforma en modell där delar av studielånet avskrivs för personer som erhåller högskoleexamen och/eller påbörjar arbete inom bristyrken i glesa landsbygdskommuner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel på minst 80 procent, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att utreda hur naturbruksgymnasier ska uppmuntras till att genomföra en pilotstudie där de testar att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag till samverkansprogram för turistnäringen för att stärka näringen och bidra till säsongförlängning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att införa lokala bäddavgifter och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag för att garantera hela landets befolkning tillgång till läkemedel och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag på hur apoteksombudsverksamheten ska regleras med intentionen att verksamheten även fortsatt ska ske i Apoteket AB:s regi och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsammans med de övriga nordiska regeringarna se över det nordiska dubbelbeskattningsavtalet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygdsutveckling/regionalpolitisk utveckling och tillkännager detta för regeringen.

3 Inledning

Sverige har stora och växande regionala skillnader. Ojämligheten syns på kartor – på Sverigekartan och på stadsbusskartan. Pengarna finns i centrum, i de stora städerna och i stadskärnorna. Samtidigt lämnas landsbygden, bruksorterna och arbetarstadsdelarna efter. Av de 10 rikaste kommunerna i Sverige finns 8 i Stockholms län. Alla de 10 fattigaste ligger på landsbygden. Det är ett svek mot stora delar av Sverige. De svikna delarna av Sverige har en sak gemensamt. Det är när marknadskrafterna får fritt spelrum som butiker stängs och jobb försvinner. Marknaden frågar bara efter hur många som kan betala. Då dras resurserna till städerna och till centrumen. Om vi ska hålla ihop och skapa förutsättningar för utveckling i hela Sverige måste vi ha likvärdiga grundläggande förutsättningar oavsett var vi bor. Vänsterpolitik handlar om att göra andra prioriteringar än marknaden. De senaste årtiondena har det offentliga ofta varit först med att lämna landsbygd och förorter åt sitt öde. Så har både socialdemokratiska och borgerliga regeringar drivit på de geografiska klyftorna.

Vänsterpartiet vill skapa förutsättningar för att alla ska ha möjligheten att bo var man själv önskar i Sverige. Bakgrund, förutsättningar, kön eller sexuell läggning ska inte avgöra ens möjligheter. Vår övergripande strategi bygger på långsiktighet, en utvecklad samverkan, ett större regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet.

Viktigt för en positiv utveckling av landsbygden är en aktiv, långsiktig regionalpolitik som ger kommunerna likvärdiga möjligheter och garanterar service, utbildning och infrastruktur i hela landet. Dessutom måste den kreativitet och handlingskraft som finns hos landsbygdens människor tas till vara. Det handlar dels om makt och fördelning av resurser, dels om att mobilisera den utvecklingskraft som finns i hela landet. Landsbygdens olika förutsättningar måste beaktas och invånarna måste ges möjligheten att utveckla sina specifika bygder så de kan påverka lokala och regionala utvecklingsfrågor. Politikens uppgift är att skapa förutsättningarna för detta.

Vänsterpartiets turism-, jordbruks-, skogs-, miljö- och klimatpolitik är intimt förbunden med utvecklingsmöjligheter för den svenska lands- och skogsbygden. Ökad

användning av bioenergi, förädling av skogsråvara, turism, jordbruk och livsmedelsproduktion skapar tillsammans med infrastruktursatsningar och arbetsmarknadsinsatser förutsättningar för en hållbar utveckling av den svenska landsbygden. Det skapar möjligheter för en röd och en grön omställning för hela landet.

Vänsterpartiet vill se en politik för hela Sverige.

4 Statens ansvar för landsbygdsfrågorna

Trots ambitiöst och stundtals stort ekonomiskt stöd till regionalpolitisk utveckling har det ännu inte skapats likvärdiga förutsättningar för att ge alla områden – såväl landsbygdsdistrikt som tätortsmiljöer – samma chanser inför framtiden. Den strategi som använts har i stort sett gått ut på att via kortsiktiga statliga bidrag försöka kompensera de klyftor som marknadskrafterna skapat. Resultatet har blivit att en majoritet av landets kommuner under lång tid har minskat i befolkning och tappat såväl offentlig som kommersiell service. Framtidens arbetsmarknad riskerar att få än större problem om inte ett övergripande ansvar tas för personalförsörjningen.

Den statliga servicen måste generellt ökas och förbättras på landsbygden. En stor del av befolkningen bor på landsbygden och andelen företag per sysselsatta är också högre på landsbygden än i storstäderna. Samtidigt har vi under lång tid kunnat se en avveckling av samhällsservice där staten bär ett stort ansvar. Servicen på mindre orter urholkas och livsvillkoren försämras. Det leder sammantaget till att det blir allt svårare att bo, bedriva verksamhet och arbeta på landsbygden.

4.1 Omfördelning mellan kommuner

Ojämligheten mellan stad och land syns på kartor – på Sverigekartan och på stadsbusskartan. Pengarna finns i centrum, i de stora städerna och i stadskärnorna. Samtidigt lämnas landsbygden, bruksorterna och arbetarstadsdelarna efter. Det är ett svek mot stora delar av Sverige.

Den kommunala självstyrelsen, lokalt och regionalt, är en viktig del i den svenska demokratin. Politiska beslut måste fattas på olika nivåer beroende på vilka problem som ska lösas. Det ligger ett värde i att beslut fattas så nära medborgarna som möjligt, men en allt för långtgående decentralisering av den politiska makten undergräver möjligheterna att föra en sammanhållen politik för rättvisa och jämlikhet. Kommuner och landsting har olika förutsättningar, ekonomiskt och demografiskt. Det kräver att

staten tar ett samlat ansvar för landsbygdsfrågorna. Inkomster och kostnader måste fördelas solidariskt över landet. Under december 2020 röstades det igenom att en utredning skulle tillsättas med uppdrag att se över hela det kommunalekonomiska utjämningsystemet med fokus på utveckling, tillväxt och likvärdig service i hela landet. Vänsterpartiet menar att det är bra men att utredningens fokus måste ligga på förutsättningar för likvärdig kommunal service och välfärd i hela landet. Vi bedömer att en mer omfattande omfördelning mellan kommunerna och en ökad statlig finansiering behövs för att stänga de klyftor som i dag finns.

5 Infrastruktur

5.1 Transporter

Vänsterpartiet vill utveckla transportinfrastrukturen så att invånare och företag i hela landet kan använda sig av hållbara transportsätt. Vi vill möjliggöra för mer kollektivtrafik på glesbygden och utveckla den anropstyrda kollektivtrafiken. Samtidigt är det ett faktum att kollektivtrafiken inte fungerar överallt, och då måste det offentliga se till att det är möjligt att ladda sin elbil eller tanka hållbart biobränsle i hela landet. I dagsläget ligger laddstationerna mycket glest i Norrland och nästan hela Norrlands inland är utan biogasstationer.

Underhållsskulden på järnvägsnätet uppskattas till 45 miljarder kronor och på vägnätet till 25 miljarder kronor. Det dåliga underhållet drabbar de glesa delarna av landet särskilt hårt. Regionala banor tillåts förfalla och läggs ner och vägarna är på många håll i dåligt skick. Samtidigt är tillgången till grundläggande infrastruktur en förutsättning för landsbygdens utveckling både för boende och för näringslivet. Att rusta upp järnvägen leder också till fler jobb, minskad miljöpåverkan och möjlighet för företag att transportera sitt gods på ett hållbart sätt. Vänsterpartiet vill åtgärda underhållsskulden, rusta upp vägar och satsa på järnvägen i hela landet. Vi är för byggandet av höghastighetsbanor, men det ska inte ske på den befintliga järnvägsnätets bekostnad. Med höghastighetsbanor frigör man kapacitet för både gods- och persontransporter. När det gäller vägar prioriterar vi underhåll av vägars bärighet, tjälsäkring av vägar och trafiksäkerhet. Människor i hela landet har rätt till en fungerande järnväg och underhållna vägar, men infrastrukturen måste också byggas och underhållas utifrån flera aspekter än befolkningstäthet och persontransporter.

Godstransporter är nödvändiga för företag över hela landet och därför är det viktigt att infrastrukturplaneringen ta större hänsyn till behovet av väl fungerande godstransporter. En god infrastruktur är också en förutsättning för industrins exportmöjligheter.

Vi utvecklar vår syn på infrastrukturens utveckling i vår motion 2020/21:4037 med anledning av proposition Framtidens infrastruktur – hållbara investeringar i hela Sverige.

5.2 Bredband, telefoni och postservice

Kommunikationer omfattar inte bara transporter utan även it, telefoni och bredband. I detta område har avregleringar och privatiseringar lett till en kraftigt ökad ojämlikhet mellan landets tätbebyggda och glesbebyggda delar. När marknaden har fått styra etableringar av mobilstationer har storstadsborna fått flera mobiloperatörer att välja mellan medan hela byar saknar grundläggande mobiltäckning. Samtidigt händer det att den fasta kopparledningen tas bort innan väl fungerande mobiltäckning eller fiberinstallation genomförs. Detta kan i värsta fall leda till livshotande situationer då det inte går att ringa 112. Dålig uppkoppling är också ett stort hinder för att bedriva verksamheter i landsbygden. Den s.k. bastäckningen som i praktiken inte ens räcker till för att ringa och ta emot samtal och är helt otillräcklig för att använda internetbaserade appar och tjänster är en alldeles för låg ambitionsnivå.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur man garanterar en god mobiltäckning för hela den fastboende befolkningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Bredbandsutbyggnaden på glesbygden går allt för långsamt även om samhället i övrigt digitaliseras och mycket av arbetslivet, myndighetskontakter, socialt liv och fritids- och kulturaktiviteter sker över internet. Enligt statistiken från Post- och telestyrelsen har 83 procent av alla svenska hushåll tillgång till fiberband, men tillgången är ojämnt fördelad. Hela 45 procent av hushållen som saknar en snabb internetuppkoppling finns på landsbygden. Regeringens mål att 95 procent av alla hushåll och företag till 2020 skulle ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s har inte nåtts. En fungerande internetanslutning är en förutsättning för fullständig delaktighet i samhället och därmed det offentliga ansvar.

En fungerande postverksamhet är en till viktig del av grundläggande samhällsservice. Många företag är för sin verksamhet helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen. Om detta inte kan garanteras missgynnas företagen på

landsbygden och många arbetstillfällen där kan gå förlorade. Därför bör Postnord ha i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet. Lantbrevbäringen utarmas allt mer. Den behöver återupprättas och utvecklas eftersom den levererar även annan samhällsservice än post på landsbygden. Vänsterpartiet vill också att Postnord avbryter implementeringen av varannandagsutdelning av posten, och delar ut posten varje vardag i hela landet. Sammanslagningen av Posten AB och Post Danmark A/S som genomfördes 2009 har visat sig vara ett dyrt och misslyckat äventyr. Vänsterpartiet vill att den svenska och danska posten separeras som ett led för att garantera en fungerande postservice.

Vi utvecklar våra förslag för fungerande bredband i vår motion IT och bredband (2021/22:V445) och för fungerande postservice i vår motion Ett fungerande postväsen i hela landet (2021/22:V446).

6 Offentlig och privat service på landsbygden

Sverige ska vara ett land som håller ihop. Våra gemensamma rikedomar skapas av hela landets resurser och hela landets arbete. Då ska frukterna av det arbetet också komma hela landet till del. Man ska kunna lita på att välfärdssamhället fungerar oavsett var man bor. Avståndet till storstädernas centrum ska inte avgöra hur stark välfärden är. Offentlig service ska inte styras av marknadslogik och enbart utgå från efterfrågan.

6.1 Servicekontor

Medborgare och företag har rätt att få del av offentlig service på ett likvärdigt sätt oavsett om de finns i tätort eller på landsbygden. Men på landsbygden har den offentliga servicen monterats ned under 2000-talet. På många håll i landet måste man resa milstals för att få hjälp av en tjänsteman med sitt problem.

I dag finns drygt 110 servicekontor som drivs av Skatteverket tillsammans med Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Regeringen aviserade efter utredning att ytterligare 28 nya servicekontor ska öppnas under 2021. Vänsterpartiet menar att det behövs göras mer angående tillgången till myndigheter på landsbygden. Vi föreslår i vår budget (2021/22:V700) en särskild satsning på landsbygdskontor för Arbetsförmedlingen. Detta är ett viktigt nästa steg för att öka den offentliga närvaron på landsbygden som måste tas så snart som möjligt.

Utöver detta vill vi också i framtiden se att fler servicekontor och servicepunkter upprättas i vissa orter utanför centralorten, detta för att komplettera t.ex. långa avstånd och behov på de ställen där servicekontor har upprättats.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur ytterligare servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Lanthandel och drivmedel

Vänsterpartiet vill stärka den lokala kommersiella servicen på landsbygden.

Lanthandeln har en nyckelfunktion för bygdernas attraktivitet och utveckling. I dag ger de stora grossisterna så dåliga villkor till lanthandlarna att dessa inte kan konkurrera på likvärdiga villkor. Grossisterna tar inget ansvar för att medborgare ska kunna få tillgång till rimlig service med dagligvaror även på mindre orter.

De bensinmackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. De stora bensinbolagen inskränker sin service och ställer allt hårdare krav på volym. Norge har lyckats hejda utvecklingen mot färre mackar i många landsbygdsdistrikt. Vi kan konstatera att marknadskrafterna inte har intresse eller ansvar för en stor del av landsbygdsbefolkningens behov av drivmedel. På landsbygden, där kollektivtrafiken är begränsad, behövs bilen för att människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter och det måste finnas möjlighet att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Regeringen måste även säkra så att den drivmedelsförsörjning som finns på landsbygden är uppdaterad och följer övriga samhällets utveckling. Omställning för de bensinmackar som redan i dag kämpar kan bli en omöjlig kostnad och därför riskerar alternativ som är bättre för klimatet att utebli.

Regeringen bör utreda vilka insatser som behövs för att möjliggöra omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet vill se ökade resurser till det lokala näringslivet. Innan coronapandemin visade forskning på att handeln minskat i 130 av Sveriges 290 kommuner, och 26 av de 30 kommuner som haft sämst handelsutveckling var landsbygdskommuner. Man kunde påvisa att avfolkning och minskad handel var två processer som ofta sker parallellt men som också skor sig på varandra. Alltså kan bibehållen handel hjälpa till med att skydda mot avfolkning. Pandemin har slagit mot handeln på olika sätt, delvis genom en minskad turism och vilja att vistas i affärer men

också genom att onlinehandeln har ökat då våra digitala vanor har förändrats i och med restriktionerna. För att möta den förändring som nu sker föreslår Vänsterpartiet ett stöd där varje kommun inom stödområde A och B tilldelas 2 miljoner kronor. Stödområde A och B är två nationella stödområden som har regionalpolitiska problem samt geografiska lägesnackdelar. Detta stöd kan t.ex. användas till att stötta arbetet med lokalproducerat i kommunen, hyressubventioner för affärslokaler, lokala satsningar, studier om förutsättningar för kommunens handel eller nya investeringar.

6.3 Energiförsörjning

Vänsterpartiet vill ställa om Sveriges energisystem så att det blir helt förnybart. Den befintliga vattenkraften kan effektiviseras, men vindkraften utgör den stora potentialen för en snabb utbyggnad av förnybar energi. Detta innebär att vindkraften behöver byggas ut i hela landet från norr till söder. En rapport från Naturskyddsföreningen visar att man kan kraftigt bygga ut vindkraften utan att inskränka naturvärden eller de gröna näringarna. Vindkraft är en fråga som väcker stora känslor för och emot, och många som bor i närheten av planerade vindkraftsparker känner att de bara får nackdelarna medan nyttan hamnar någon annanstans. För att möjliggöra fortsatt högt tempo i utbyggnaden och för att behandla alla lika vill Vänsterpartiet avskaffa det kommunala vetot för vindkraftsprojekt. Samtidigt vill vi att vindkraftsetableringar gynnar hela den lokala befolkningen, inte endast dem som råkar vara markägare, får jobb i samband med vindkraftsetableringen eller på något annat sätt får ekonomiska fördelar av den.

På vattenkraftssidan finns en närområdesersättning, även kallad bygdepeng, som utgår till vattenkraftskommuner och som används till upprustning av lokaler m.m. Denna ersättning regleras i en förordning. På vindkraftssidan har en närområdesersättning uppstått som ett krav från olika kommuner men den är inte obligatorisk, summan är förhandlingsbar och många bolag som gått med på att betala fullföljer inte uppdraget över tid vilket gör att den lämnar mer att önska.

I dag är det Sveriges lands- och glesbygd som håller uppe Sveriges vindkraft. Dessa borde få en skälig ersättning för detta. Vänsterpartiet menar att den s.k. bygdepengen, eller närområdesersättningen, måste utvecklas. Bygdepengens problem i dag är att den är frivillig och förhandlingsbar och endast går till närområdet genom organisationer (ofta byalag) och inte till hela kommunen. Vänsterpartiet vill se en lagreglerad bygdepeng från vindkraften där pengarna går till både närområdet och kommunen. Ersättningen bör utformas så att den är produktionsbaserad och betalas ut under

vindkraftsverkets hela livslängd. Till exempel har ett modernt vindkraftverk en årsproduktion på 18 GWh. En ersättning på 1 öre/kWh skulle ge en årlig ersättning på 180 000 kronor per kraftverk.

Regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning om reglering av vindkraftens närområdesersättning så att den blir obligatorisk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.3.1 Vattenkraft

Vattenkraft har många fördelar. Den är förnybar, bidrar till liten klimatpåverkan i våra nordliga ekosystem och kan fungera som reservkraft för andra mindre reglerbara elproduktionslag som sol och vind. Dock kan den också ha stor påverkan på ekologiska system och behöver därför också bli bättre. I dag finns ca 2 100 vattenkraftverk i Sverige, många av dem på landsbygden.

Vi behöver vattenkraften om vi ska kunna begränsa koldioxidutsläppen inom svensk energiproduktion. Vattenkraften står för en stor del av den förnybara elproduktionen och den utgör även en resurs för att reglera variationerna över dygn och år i produktionen av sol- och vindenergi och spelar en stor roll för effektbalansen. Vänsterpartiet vill se en stark vattenkraftsproduktion som kombineras med biologisk mångfald och uppsatta miljömål. Då krävs långsiktiga spelregler för industrin och tydliga krav från politiskt håll.

Vattenkraften genererar enorma summor. Trots det kommer en mycket liten del kommunerna till del. Norge har valt en annan modell där kommunerna får en betydligt högre summa för den exploatering vattenkraften innebär. Regeringen har i och med den energipolitiska överenskommelsen i stället valt att sänka fastighetsskatten på vattenkraft och man har ingen annan lösning på att återföra pengar till kommunerna än genom bygdepengen. Vänsterpartiet vill att en större del av kraftbolagens vinster ska återföras till de kommuner där vattenkraften finns. Att se till att mer av naturresursernas värden stannar kvar där de utvinns är mycket värdefullt för de som bor i bygden.

Regeringen bör återkomma med ett förslag på hur en större del av vattenkraftens vinster ska komma de berörda kommunerna till del. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.3.2 Biogas

Biogas har med rätt styrmedel stor potential för att skapa lokala kretslopp och synergier mellan jord- och skogsbruk, lokalsamhällen och industrier. Den är ett cirkulärt och

närproducerat bränsle som kan produceras av gödsel, avloppsslam, matrester och restprodukter från jord- och skogsbruk. Den kan ersätta naturgas i industriprocesser eller användas som bränsle i transporter. Biogasen ger också robusthet för landsbygdens energiförsörjning. Biogasproduktionen i landsbygden kan med fördel organiseras genom lokala biogaskooperativ eller i kommunal regi. I dag är det svårt för svenska biogasproducenter att konkurrera med utländska då flera länder, t ex Danmark, har väl utbyggda stödsystem för biogasproduktionen. Detta leder till att trots att när efterfrågan ökar möts den främst av importerad biogas. Vänsterpartiet vill se fortsatt satsning och rätt styrmedel och stöd för produktion av biogas.

Regeringen bör återkomma med ytterligare styrmedel för att öka den inhemska biogasproduktionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.3.3 Elnäten

Vänsterpartiet anser att det är det offentligas ansvar att se till att energiförsörjningen fungerar i hela landet. Elnätet är ett naturligt monopol av något som alla behöver och använder. Den omfattande privatiseringen av de regionala elnäten har endast lett till ökande priser och ökad ojämlikhet. För Vänsterpartiet är det väsentligt att elnätet är ägt av samhället genom exempelvis stat eller kommun. Den tekniska energiomställningen av energisystemet, med exempelvis småskalig energiproduktion, förändrar ägande- och produktionsstrukturerna så att framtidens energikonsumenter samtidigt är framtidens energiproducenter. Detta är ytterligare en anledning till att nätet som länkar dem samman bör ägas av det offentliga och inte begränsas av privata ägarintressen. Detta gäller även de kommunala elnäten som vi vill behålla i kommunal regi även i fortsättningen. Det är tydligt att elmarknaden behöver göras om i grunden.

Regeringen bör utreda möjligheten att göra det svenska elnätet samhällsägt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi utvecklar vår syn på förnybar energi mer ingående i vår motion Omställning till förnybar energi (2020/21:V388).

6.4 Banker och betalningar på landsbygden

En levande landsbygd förutsätter att det finns bankkontor över hela landet.

Vänsterpartiet menar att de lokala sparbankerna har en central roll att fylla för att garantera tillgången till bankkontor. Det gäller inte minst för företagare och utvecklingen av nya företag. En förutsättning för att de lokala sparbankerna ska kunna

utvecklas är dock att de har möjlighet att konkurrera på samma villkor som de stora affärsbankerna. Det har de inte i dag.

Ju längre från kreditgivare småföretagaren befinner sig, desto svårare är det att skaffa kredit. Där fyller de lokala sparbankerna en viktig funktion. Deras förankring i lokalsamhället innebär att de har goda kunskaper om det samhälle, de företag och de människor som finns och verkar där. De kan också antas gynna lokalt förankrade projekt och affärsidéer i högre utsträckning vilkas vinster i förlängningen går tillbaka till bygden och på så vis bidrar till ett mer aktivt lokalsamhälle.

Vänsterpartiet vill stärka de lokala sparbankernas möjligheter att konkurrera med storbankerna och bidra till utvecklingen av det lokala näringslivet. Därför behövs lag och regeländringar och även stöd till uppstart av nya sparbanker. Därutöver behöver sparbankerna ges bättre möjligheter att stärka sin kapitalbas.

En ny lag med regler om kontanttjänster implementerades i år. Lagen kräver att institut eller filialer som tillhandahåller betalkonton med grundläggande funktioner till konsumenter ska tillhandahålla platser för kontantuttag och att institut eller filialer som tillhandahåller betalkonton till företag ska tillhandahålla platser för dagskasseinsättningar. Det var väldigt välkommet då allt fler banker hade helt upphört med kontanthantering eller infört restriktioner för hur man får ta ut och sätta in sina pengar på banken.

Skyldigheten att tillhandahålla platser för dagskasseinsättningar gälla alla institut som tillhandahåller betalkonton till företag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Slutligen så omfattar inte lagen insättningar för privatpersoner. Det bör, precis som Riksbanken konstaterat, finnas symmetri mellan uttags- och insättningsmöjligheter.

Insättningsmöjligheter för privatpersoner ska ingå i begreppet kontanttjänster. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Företagande, arbete och boende på landsbygden

Jobben är helt avgörande för landsbygdens framtid. Staten måste ta ett övergripande ansvar för en rad åtgärder som säkrar att företag kan starta, växa och leva vidare. På landsbygden kommer t.ex. generationsväxlingen att leda till stora problem om inget görs för att underlätta för företagare att överföra sina verksamheter till unga entreprenörer.

7.1 Landsbygden behöver småföretagen

Små och medelstora företag är viktiga för att hela Sverige ska leva. Vänsterpartiet vill förbättra möjligheterna för små företag på landsbygden att växa. Det finns ingen anledning att företagare ska ha ett sämre socialt skyddsnät än anställda. Vänsterpartiets politik för små och medelstora företag syftar till att skapa långsiktighet och goda förutsättningar för tillväxt. Men också trygghet för den enskilda företagaren och för hans anställda.

Småföretag är en viktig motor för Sveriges näringsliv. Inte bara för att sådana företag kan växa och bli stora, utan också för att de i bästa fall kan driva nya idéer och innovationer framåt. Den absolut största andelen av de företag som drivs i Sverige är också just små eller medelstora. Sverige har goda förutsättningar att utveckla företagande inom hållbarhet och energieffektivisering, vilket i sin tur kan driva på omställning till ett hållbarare samhälle.

I dag finns det över en miljon företag registrerade i Sverige. Drygt 96 procent av dessa är småföretag med mindre än 10 anställda. Bara 0,1 procent av företagen i Sverige har fler än 250 anställda och räknas som stora. Knappt nio procent av Sveriges sysselsatta verkar som företagare. Många är kombinatorer som förenar en anställning med sitt företagande. Den strukturomvandling som pågått under en längre tid har resulterat i att Sverige i dag har en stark tjänstesektor och över hälften av de svenska företagen är verksamma inom just tjänstesektorn. Det finns stora demografiska skillnader när det kommer till företagande. Den övervägande andelen företagare i Sverige befinner sig i de högre åldersspannen, och en stor andel är över 65 år. Det skapar utmaningar, inte minst vad gäller behovet av nödvändiga generationsskiften, som kan antas öka framöver.

Coronapandemin har inneburit ett hårt slag mot näringslivet. Många företag har stått nära konkurs och intäkter och försäljning har under krisen konsekvent minskat. Cirka 60 procent av näringslivets företag har i en undersökning uppgivit att omsättningen har minskat i relation till samma perioder tidigare år. Tjänstesektorn har uppgett att den drabbats hårdast men delar av tillverkningsindustrin och vissa handelssektorer visar också dåliga siffror. När krisen kommer prövas vi som samhälle och vi måste alltid ta oss igenom den med sammanhållning och jämlikhet, utan att någon lämnas i sticket. Under krisen har det varit tydligt att hjälp med likviditet och lån med lägre krav i många fall har kunnat rädda småföretag till dess att verksamheten har återvänt till ett mer normalt tillstånd.

Kooperativa företag ökar stort i Sverige, och varje år startar runt 500 nya kooperativa företag. Enligt organisationen Coompanion ökar tillväxten snabbt, och på 10 år blir företagen dubbelt så stora vad gäller omsättning och antal sysselsatta. Vanliga branscher för kooperativ är inom jordbruk och livsmedel, elektricitet, skogsbruk och transporter, men också inom kultur, IT, vård och omsorg. I dag har det kooperativa företaget i vissa avseenden en lägre status än flera andra företagsformer. Det blir främst ett problem för de mindre företagarna och kan utgöra en svårighet t.ex. vad avser upplåning. Genom stöd till t.ex. organisationen Coompanion, som arbetar med företagsrådgivning till kooperativa företag, kan arbetet för de kooperativa företagen underlättas. Forskning, utveckling och informationsspridning är en viktig del i att bygga de kooperativa företagen starkare.

Regeringen bör tillsätta en utredning om i vilka former staten kan underlätta för arbetstagarägda företag samt arbetstagarövertagande av hotad produktion. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi förespråkar en aktiv statlig industripolitik som bl.a. ska verka för att svensk industri ska producera samhällsnyttiga varor med riktigt låga utsläpp och exportera dem till världen. På landsbygden finns många platsbundna industrier som skogsindustri och gruvindustri. Sådana näringar kan spela en stor roll i klimatomställningen och har potential att ge oss byggstenar för att skapa ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Därför är det viktigt att vår industripolitik hänger ihop med vår landsbygdspolitik i Sverige. För mer information, läs vår motion En aktiv industripolitik (2021/22:V320).

Vänsterpartiet ser en stor potential i åtgärder för att främja lokal vidareförädling inom industrin. Det skulle både kunna bidra till nya arbetstillfällen, nyföretagande och till att öka exportvärdet.

7.1.1 Små företags sociala skyddsnät

Personer som driver eget företag med F-skattsedel ska ha samma rätt till det sociala trygghetsnätet som anställda. Det sociala skyddsnätet är en del av vår gemensamma välfärd och ska gälla alla, oavsett om man är tillsvidareanställd, timanställd eller egenföretagare. Dock måste ett ömsesidigt ansvar gälla. Som företagare har man ansvar för att betala in sociala avgifter och själv agera för att en sådan modell ska fungera. Det ska inte vara möjligt att avstå från att betala in nödvändiga avgifter och sedan lämna över ansvaret åt staten. Företag som sköter sig drabbas hårt när oschyssta företag låter bli att betala sociala avgifter för att kunna dumpa priserna. F-skattsedel ska inte heller ersätta fasta anställningar där människor tvingas att starta företag för att ta uppdrag som

tidigare innebar en fast anställning med tryggheten som kommer med det. För mer information, läs vår motion Ordning och reda på arbetsmarknaden (2021/22:V661).

Regeringen bör utreda hur ensamföretag ska kunna få ett skydd som är mer likt det anställda har vid arbetslöshet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I dag har arbetsgivarna ansvar för att betala sjuklön i 14 dagar. När det gäller mindre företag kan regeln innebära problem. Även om mindre företag som kollektiv har en lägre sjukfrånvaro än genomsnittet kan sjuklönekostnaderna ge problem i det särskilda fallet. Ett mindre företag har inte alltid samma resurser och kanske heller inte samma kunskap som ett större företag. Det är mycket som talar för att gällande regler påverkar företagets vilja att anställa. Trots företagets möjligheter att försäkra sig och det s.k. särskilda högriskskyddet finns dessutom en risk att människor med återkommande sjukperioder stängs ute från arbetsmarknaden. Vi föreslår att mindre företag med upp till 10 anställda helt ska slippa betala 14 dagars sjuklön. Företag med upp till 10 anställda omfattas helt, för företag med 10-15 anställda sker sedan en upptrappning av kostnadsansvaret. Genom förslaget avlastas företagen ekonomiskt samtidigt som utestängningseffekter på arbetsmarknaden minskar. Förslaget utvecklas ytterligare i vår budgetmotion (2021/22:V700).

En vikarie är tänkt att vara en person som ersätter en bestämd viss person under en bestämd tid. Möjligheten att anställa på vikariat fyller en nödvändig funktion på arbetsmarknaden genom att det går att anställa ersättare vid olika former av tjänstledighet, sjukdom och semestrar. I ensamföretag är anställning av en vikarie svårare än i andra företag, utbildningstiden kräver att man arbetar överlappande vilket ofta inte går i ett ensamföretag av t.ex. ekonomiska skäl eller p.g.a. knepiga arbetstider. Detta gör att möjligheterna till föräldraledighet ofta blir lidande och riskerna med att låta företaget bero under ledigheten för stora. Samhället måste se till att underlätta för ensamföretagare att vara föräldraledig och sjuk. Det kan t.ex. ske genom att staten finansierar delar av vikariens utbildningstid.

Regeringen bör tillsätta en utredning för att se över de möjligheter som finns för att underlätta föräldraledighet i ensamföretag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.2 Företagens kapitalförsörjning

Kapitalförsörjningen är ofta ett stort problem för småföretagare, inte minst vid nystart av företag. Undersökningar visar att särskilt två problem finns när småföretag på landsbygden behöver skaffa kredit. Det ena är att fasta objekt, som fastigheter, har så låga värden att det är svårt att belåna dem för annan verksamhet. Det andra är att ju längre från kreditgivare småföretagaren befinner sig, desto svårare är det att skaffa kredit. För ett dynamiskt näringsliv är en väl fungerande kapitalförsörjning av avgörande betydelse. De lokala bankerna är också viktiga för landsbygdens företags kapitalförsörjning. Då de generellt har bättre lokalkännedom och möjligheter att arbetare närmare banken underlättar det möjligheterna till kapital.

De statliga aktörerna bör få i uppdrag att redovisa sina investeringar utifrån om de främst sker i städerna eller på landsbygden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.3 God kompetensförsörjning

Den demografiska utvecklingen på landsbygden kommer att leda till att personalförsörjningen inom de offentliga välfärdstjänsterna på landsbygden sätts under press. Det handlar i första hand inte om att specifika kompetenser saknas, utan att arbetskraftsutbudet är för litet. Landsbygderna har kompetensbrist inom bl.a. tjänstenärings, välfärdsyrken och bygg- och anläggning. Små och medelstora företag i landsbygdskommuner hindras mer av brist på lämplig arbetskraft än små och medelstora företag i övriga kommuntyper. Det kommer att råda brist inom flera av välfärdens yrkeskategorier. Framför allt beräknas bristen på omvårdnadspersonal vara stor. Det är främst ökad efterfrågan inom äldreomsorgen, dvs. att andelen äldre ökar, som driver denna utveckling. Människor från andra länder har stor betydelse för kompetensförsörjningen på landsbygden. Ett väl fungerande mottagande av nyanlända innebär en möjlighet för landsbygdens näringsliv och kommuner att få rätt kompetens.

Vi ser även hur arbetet med klimatomställningen kommer att kräva nya insatser för kompetensförsörjning på landsbygden. I vissa landsbygdskommuner står de gröna näringarna för 10 procent av den totala sysselsättningen och kompetensbehoven inom sektorn är höga. Svensk vindkraft räknar på att det saknas 100-150 vindkraftstekniker som saknas per år. Ett sätt att öka intresset för att bosatta sig på landsbygden är att göra som i Norge och införa avskrivning av studiemedel för personer med högskoleexamen

eller som påbörjar arbete inom bristyrken i områden där det råder rekryteringsproblem och som flyttar till landsbygden.

Regeringen bör uppdraga åt berörda myndigheter att utforma en modell där delar av studielånet avskrivs för personer som erhåller högskoleexamen och/eller påbörjar arbete inom bristyrken i glesa landsbygdskommuner. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.4 Möjlighet till utbildning i hela landet

Vänsterpartiet står för rätten till en likvärdig skola och utbildning oavsett var i landet man bor. Om hela Sverige ska leva är det nödvändigt att lagstiftningen för grundskolan beaktar olika områdens möjligheter och problem. I många landsbygdskommuner är det särskilda förhållanden, ofta med stora geografiska avstånd till närmaste skola. Många små skolor läggs ner, inte främst beroende på vikande elevantal utan på ekonomi. Vänsterpartiet vill att Skolverket ges i uppdrag att bedriva utvecklingsarbete för hur man driver små skolor med hög kvalitet, t.ex. genom användande av modern teknik. Utbildningssatsningar är ett av de viktigaste politikområdena för att bekämpa arbetslösheten, minska regionala klyftor och hålla ihop Sverige. I många landsbygdskommuner är utbildningsnivån låg. Därför måste det finnas en decentraliserad vuxenutbildning och ett studiehjälpssystem som ger möjlighet till vuxenstudier och kompetensutveckling. Likaså måste regionala högskolor stärkas och distansutbildningarna fortsätta utvecklas. Vänsterpartiet vill öka antalet utbildningsplatser i hela landet inom folkhögskolan, den kommunala vuxenutbildningen och yrkeshögskolan. Dessutom behövs ett resursfördelningssystem som säkrar de mindre universitetens och de regionala högskolornas utveckling, och ger dem resurser för utbildning och forskning. Det är viktigt att de utbildningar som syftar till specifika jobb är nära kopplat till de arbetsplatser där de ska utövas. Även en utökning av distansutbildning inom lämpliga ämnesområden behövs för att ytterligare sprida möjlighet till utbildning över hela landet.

7.4.1 Sameskolan

Samisk förskola och skola ska bidra till att utveckla barnens och elevernas samiska identitet, kultur och språk. Sameskolstyrelsen är en statlig skolmyndighet under Utbildningsdepartementet och Sametinget, och leds av en skolchef som tillsätts av sameskolsnämnden. Nämnden består av fem ledamöter som utses av Sametinget.

Sameskolstyrelsen ska arbeta för att alla samiska barn får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet med samiska undervisningsinslag. Myndigheten ska bl.a. fullgöra statens huvudmannaskap för sameskolan, främja samisk läromedelsproduktion och samverka med andra skolhuvudmän så att samiska elever som inte går i en sameskola kan få undervisning med samiska inslag. Nuvarande strukturer gör det svårt för att sameskolstyrelsen att kunna fullfölja målen för sameskolan. I utredningen om en ny myndighetsstruktur på skolområdet (SOU 2018:41) konstateras det att det är svårt att hitta ett fullt fungerande huvudmannaskap för sameskolan. Problem finns inom en rad olika områden som den s.k. styrkedjan, det systematiska kvalitetsarbetet, ansvarsfrågor och förmågan att utifrån tilldelade medel upprätthålla en ansvarsfull och stabil ekonomi. Det har också visat sig svårt att ge eleverna i sameskolorna den undervisning de har rätt till med t.ex. samiska inslag i undervisningen. Utredningen föreslår att Sametinget ska bli ny huvudman för sameskolorna samt förskoleklass och fritidshem vid en enhet med sameskola. Sameskolstyrelsen föreslås upphöra som myndighet.

Vänsterpartiet håller med om att en överflyttning av ansvaret från Sameskolstyrelsen till Sametinget skulle förbättra förutsättningarna för samisk utbildning. Den största fördelen skulle vara en tydligare styrning och en stabil ekonomi. Ett införlivande av Sameskolstyrelsens uppgifter i Sametinget är också i linje med regeringsformen, där det framgår att samernas möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. För mer information, läs vår motion En samepolitik för framtiden (2021/22:V634).

7.5 Landsbygdens boende

Vänsterpartiet vill att bostadsbyggandet ska öka, även på landsbygden, och vi vill att såväl staten som kommunerna tar ett tydligt ansvar för att så sker. Människor ska ha både rätten och möjligheten att bo var de själva önskar i Sverige. Livskraftiga och ekonomiskt starka allmännyttiga bostadsbolag är grundläggande för att klara bostadsförsörjningen men också för möjligheten att föra en social bostadspolitik. Landsbygdskommittén föreslog i sitt slutbetänkande att regeringen ska ta initiativ till att utreda om byggandet på landsbygden kan underlättas genom särskilda landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter. Utredningen om förbättrad bostadsfinansiering tog senare vid och föreslog statliga topplån för att motsvaralandsbygdskommitténs förslag.

Vänsterpartiet anser att utredningens förslag är intressant men inte tillräckligt offensivt. Våra förslag om statliga topplån och ett statligt byggbolag är en bättre väg att gå för att öka byggandet på landsbygden. Vi avser att återkomma när regeringen lägger fram konkreta förslag i riksdagen, vilket alltså ännu inte skett.

Finansieringsfrågan är central för att kunna bygga fler bostäder. På landsbygden kan det vara en av de stora svårigheterna. De lokala sparbankerna fyller en viktig funktion. Deras förankring i lokalsamhället innebär att de har goda kunskaper om det samhälle, de företag och de människor som finns och verkar där. De kan också i högre utsträckning antas gynna lokalt förankrade projekt och affärsidéer, såsom bostadsbyggande.

Parallellt med bostadsbristen finns kommuner där befolkningen minskar. I vissa av dessa har en avveckling av bostäder varit nödvändig, något som har fått många negativa konsekvenser, inklusive hårda ekonomiska smällar för de enskilda kommunerna. En samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygd och mindre orter är nödvändig för att komma till rätta med problem som specifikt drabbar glest befolkade regioner. I många landsbygdskommuner leder de höga byggpriserna till att produktionskostnaderna är högre än det marknadsvärde som nya hus får. Detta leder till krav på omfattande nedskrivningar, vilket påverkar bostadsföretagets ekonomi negativt. Det är många gånger onödigt då husen byggs för att förvaltas över tid, inte säljas vidare. Vänsterpartiet föreslår därför att nedskrivningsreglerna bör ses över så att fler hyresbostäder byggs i landsbygdskommuner. För mer information, läs vår motion Bostadspolitik, planering och byggande (2021/22:V540).

7.6 Stöd till livsmedelsförsörjning

Sverige har goda förutsättningar att utveckla ett hållbart jordbruk som i framtiden både bidrar till den globala livsmedelsförsörjningen och stärker vår nationella självförsörjning av livsmedel. För att uppnå ett ekologiskt hållbart och fossilfritt jordbruk måste stöd och styrmedel utformas inom jordbrukssektorn så att de bidrar till att vi når våra miljö- och klimatmål, de globala hållbarhetsmålen och en levande landsbygd. Kretsloppen måste värnas och ett småskaligt och variationsrikt jordbrukslandskap måste i ökad omfattning stimuleras.

Vänsterpartiet anser att det är bekymmersamt att Sverige har en självförsörjningsgrad på endast ca 50 procent när det gäller livsmedel. En ökad självförsörjningsgrad skulle göra oss bättre rustade vid kriser och extremväder samt minska vårt importberoende. Även i Förvarsberedningens rapport Motståndskraft (Ds

2017:66) konstateras att en ökning i produktion av livsmedel i Sverige kan i förlängningen skapa förutsättningar för att förbättra livsmedelsberedskapen. Det skulle enligt vår uppfattning även ge oss förutsättningar att stärka både produktion och konsumtion av hållbar mat, dvs. mat som i större utsträckning är växtbaserad, närproducerad, ekologisk och på sikt fossilfri. Vi vill öka stödet för betesmarker och minska andelen importerat kött.

Vi anser att Sverige bör anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel i nivå med Finlands på ca 80 procent. Har Finland möjlighet att ha en sådan självförsörjningsgrad på livsmedel så vore det fullt möjligt även för Sverige.

Sverige bör anta en nationell målsättning om en självförsörjningsgrad på livsmedel på minst 80 procent. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.6.1 Se över förutsättningar för regionala center för beredskapslivsmedel

I Naturvårdsverkets Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019 presenterades ett flertal myndigheter genom samverkan ett antal förslag till regeringen för att stärka möjligheterna att nå våra miljömål. Myndigheterna, däribland Naturvårdsverket, Skolverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten, föreslår att en pilotstudie bör genomföras där naturbruksgymnasier testat att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen. Förslaget motiveras av att en fossil- och giftfri livsmedelsproduktion baserad på inhemsk tillverkning av insatsmedel dramatiskt skulle minska importberoendet och därmed öka motståndskraften mot störningar. De tekniska lösningarna för att ställa om till ett fossilfritt lantbruk finns idag men det produceras inte tillräckliga mängder av vare sig alternativa drivmedel eller gödsel för att genomföra en omställning. Genom förslaget bedömer Naturvårdsverket att positiva effekter för miljön kan uppnås genom att det, förutom att lokal fossil- och giftfri produktion stimuleras, även kan stimulera genetisk mångfald samt användande av alternativa brukningsmetoder.

Regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att utreda hur ska uppmuntras till att genomföra en pilotstudie där de testat att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna

7.6.2 Stärk produktionen av växtbaserad mat

FN:s klimatpanel IPCC publicerade i augusti 2019 rapporten *Clematis Change and Land*. Rapporten konstaterar att jord- och skogsbruket hotar både klimatmålen och den

biologiska mångfalden. Det räcker inte att lösa klimatkrisen enbart genom att minska koldioxidutsläpp från bilar, flyg och industrier. Enligt rapporten krävs en global jordbruksrevolution och ändrad kosthållning, bl.a. genom att minska matsvinn och äta mindre kött, för att undvika svältkriser och skapa en hållbar värld. Konsumtion av hälsosamma och hållbara dieter, som de som är baserade på grövre spannmål, baljväxter och grönsaker, nötter och frön, skapar enorma möjligheter att reducera växthusgasutsläpp enligt rapportförfattarna.

Genom att verka för minskad köttkonsumtion i Sverige får vi möjligheter att se till att det kött som konsumeras kommer från djur som behandlats på ett mer etiskt sätt och att importerat kött ersätts av växtbaserad mat eller kött producerat lokalt i Sverige. Vänsterpartiet anser att det behövs stärkt stöd för att genom åtgärder främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel inom ramen för landsbygdsprogrammet. Det kan handla om utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder samt stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. En mångfald av grödor minskar risker och jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen och stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom stärkt självförsörjningsgrad av dessa livsmedel. Vi föreslår därför stärkt stöd för produktion av växtbaserad mat.

7.6.3 Stärk stödet för värdefulla betesmarker

Betesmarkerna står för en stor del av odlingslandskapets natur och kulturvärden. Arealen betesmark har minskat kraftigt i Sverige de senaste hundra åren och lantbrukare som sköter marker med slätter och betesdjur kan i dag söka ersättning för det arbete de utför och som ger kollektiva nyttigheter för oss alla. Vänsterpartiet vill öka miljöstödet för de lantbrukare som sköter betesmarker med särskilda värden för biologisk mångfald. Ett ökat stöd stimulerar de lantbrukare som redan har denna skötsel av markerna att fortsätta och ger dessutom incitament för fler lantbrukare att hävda marker. Med stödet stärks våra möjligheter att nå ett flertal miljömål och det stärker förutsättningarna för ökad självförsörjningsgrad av livsmedel då stöden även är en viktig del av lönsamheten för de som har nötköttsproduktion. Miljöersättningen motiveras även av att det är lägre tillväxt på djur som går på betesmarker jämfört med betesvallar.

7.6.4 Ökat stöd för lokala och mobila slakterier

Många djur transporteras en gång i sina liv och det är till slakt. Därför är satsningar på fler slakterier en del av svaret för att kunna korta djurtransporterna. Mindre svenska slakterier har det däremot ofta tufft. I Västerbotten finns t.ex. bara ett slakteri kvar sedan andra lagt ner. Trycket att hålla ner priser p.g.a. import av billigt kött och konkurrens från stora slakterier än några faktorer. Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier kan vi minska behovet av längre djurtransporter och stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad på livsmedel. Vänsterpartiet vill därför stärka det statliga stödet för lokala och mobila slakterier.

7.6.5 Statligt stöd för arbetsinsatser med rovdjursavvisande stängsel

Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett stärkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra stora rovdjur som har stor betydelse för ekosystemens funktion och i förlängningen förbättrar det våra inhemska förutsättningar att lokalt producera livsmedel. För närvarande är det möjligt att få ersättning för materialkostnaden när rovdjursavvisande stängsel. Vänsterpartiet vill införa statligt stöd även för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel samt ökad ersättning vid förlust av tamdjur p.g.a. rovdjursangrepp. Skydds jakt ska även fortsättningsvis få tillämpas på varg.

7.6.6 Rättvis handelspolitik gentemot småbrukare

Dagens handelsavtal är inte utformade för att stärka eller uppmuntra småbrukare. De investeringar och utvecklingsmöjligheter som uppkommer inom handelsavtalens ramar gynnar oftast stora aktörer. Det innebär att det blir svårt för Sverige att kunna självförsörja sig på ett hållbart, närodlat sätt, med en diversifierad och stabil jordbruk. De svenska småbrukarna konkurreras ut av det stora inflödet av agroprodukter som handelsavtalen, såsom Mercosur, främjar. För mer information kring vår handelspolitik, läs vår motion En aktiv handelspolitik (2021/22:V321).

8 Gröna näringar ger jobb

Många av de framtida jobben finns inom de gröna näringarna. Utveckling av de gröna näringarna ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden. För Vänsterpartiet är miljö- och klimatpolitiken samt turismen intimt förbundna med

möjligheten till utveckling av svensk lands- och skogsbygd. Ökad användning av bioenergi, förädling av skogsråvaran, ekoturism, livsmedelsproduktion och attraktiva boendemiljöer ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden. Vänsterpartiets energipolitik bygger på att kärnkraften ska avvecklas och ersättas av förnybar energi i stor skala. En politik som främjar ökad användning av bl.a. bioenergi och förädling av skogsråvaran gynnar landsbygden i allmänhet och skogsbygderna i synnerhet.

8.1 Industrins omställning

Industrins arbeten är avgörande för landsbygden. Behovet av en hållbar industri måste tydliggöras. Vänsterpartiet vill se kraftigt ökade investeringar i det som ställer om Sverige. Vi vill se en övergång till förnybar energiproduktion och smarta elnät, satsningar på järnvägar, elvägar, utbyggd cykel- och kollektivtrafik, energirenoveringar och nybyggnation av lokaler och klimatsmarta bostäder. Det är satsningar som i hög grad kommer att påverka industrin.

Många företag inom svensk industri är avgörande för landet. Det kan t.ex. handla om material som behövs för välfärden, byggande eller omställningen. Industrin står också för många arbetstillfällen och blir därför mycket viktig för orten där man verkar. Det behövs ta ett generellt ansvar för de samhällsavgörande industrierna och en längre plan måste upprättas. Det borde finnas en uttalad strategi för hur vi hanterar de industrier som är av stor vikt. För mer information, läs vår motion En aktiv industripolitik (2021/22:V320).

8.2 Skogens betydelse

Hur våra skogar brukas och skyddas är av stor betydelse för den biologiska mångfalden och klimatet. Skogsbruket kan om det bedrivs hållbart bidra med produkter som främjar klimatomställningen. Vänsterpartiet vill genom lagstiftning, ekonomiskt stöd och styrmedel främja ett mer hållbart brukande av skogen och nyttjande av råvaror. Huvudändamålet för produktion inom skogen måste alltid vara långlivade produkter och ramen för brukandet ska vara hållbart skogsbruk. Vi måste uppmuntra och reglera skogsbruket för att sköta skogsbestånden så de blir mer motståndskraftiga och mer rika på biologisk mångfald. Det är viktigt att se till att vidareförädlingen av produkterna sker så nära de lokala sågverken de kommer från som möjligt. Även att se till att alla spill- och restprodukter tas om hand.

Skogsbruket är i dag nästan uteslutande något som sker på landsbygd. Att skogens betydelse har förändrats i hänseende arbetstillfällen är tydligt med mekaniseringens utveckling. Men skogen har fått andra viktiga betydelser för samhället och oss som människor. Skogen har stor kulturell och social betydelse. Naturturismen har blivit en betydande näringsgren för vissa kommuner. Vänsterpartiet vill bl.a. öka anslagen för att skydda mer kvarvarande gammelskog samt skogar med höga värden och införa ekonomiskt stöd för omställning till kalhyggesfria bruksmetoder där de är lämpliga. Med våra åtgärdsförslag vill vi gynna biologiska mångfalden, stärka skogens förmåga att hantera förändringar och lagra mer kol. Landsbygdskommuner som har hög andel skyddad skog anser vi bör få extra statligt stöd för att kunna utveckla den allt mer växande turismen. Privata skogsägare bör ges ekonomiska incitament för att stärka kolinlagringen genom längre omloppstider och små skogsägare med hög andel nyckelbiotoper bör ges bättre möjligheter för ekonomisk ersättning.

Människor som bor och verkar i skogsbygder vill sköta sin skog med hållbara metoder, men då måste samhället ge incitament.

8.3 Satsa på turismen

Turismen har stor betydelse för hela landet. Branschen har under ett flertal år växt och fått allt större betydelse som en av flera tillväxtmotorer. Sverige är ett land som lockar besökare från när och fjärran. Landsbygden erbjuder särskilt goda förutsättningar för ekoturism. Detta är positivt och vi kan med glädje se att nya nischade satsningar inom ekoturism, som t.ex. att bo på lantgård, är framgångsrika och detta gynnar landsbygden. Kopplingen till lokalproducerad mat ser vi också i allt större utsträckning.

Vänsterpartiet vill satsa på besöksnäringen. Speciellt måste fjäll- och landsbygdsturismen uppvärderas. Den ska ses som en viktig näring ur ett regionalpolitiskt perspektiv och bör få en större del av de framtida infrastruktursatsningarna. Staten bör i samarbete med kommuner, föreningar och företag ta ett ökat ansvar för att locka besökare till hela Sverige.

Regeringen bör lägga fram förslag till samverkansprogram för turistnäringen för att stärka näringen och bidra till säsongförlängning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Många kommuner, särskilt landsbygdskommuner, gör stora ekonomiska satsningar för att få fler turister till sin kommun. Även om turismen ökar till kommunen blir inte alltid det ekonomiska utfallet för den enskilda kommunen positivt. I stället hamnar

vinsterna av den ökade turismnäringen hos privata aktörer som äger boendeanläggningar och andra verksamheter. Samtidigt så faller flera av turismens kostnader på kommunen som t.ex. sophantering och VA.

I dag är det många ute i landet som inte har tillgång till sina egna kommuners semestermöjligheter p.g.a. att det är för dyrt eller otillgängligt. Det finns många exempel på kommuner som gjort arbeten för att nå till fler men ingen direkt lösning eller lösning som passar alla kommuner. Vi ser att efter coronapandemin kommer våra semestervanor att förändras och fler kommer vilja semestra inom Sverige.

Vänsterpartiet föreslår därför ett stöd som syftar till att gå till kommuner som vill ge fler möjlighet att få tillgång till semesterområden såsom skärgård, fjäll och natur.

Kommunerna skulle med detta stöd t.ex. kunna satsa på att prova att starta en mindre stugverksamhet där priserna sätts på mer tillgängliga nivåer, göra undersökningar bland olika aktörer, privata, offentliga eller ideella för att hitta samarbeten för att tillgängliggöra sin turism för de utan ekonomiska möjligheter eller andra projekt syftandes att tillgängliggöra sin turism för fler. För mer information, läs vår budgetmotion (2021/22:V700).

Ett antal kommuner har en stor andel av sin yta formellt skyddad genom t.ex. naturreservat, nationalparker och biotopskyddsområden. För många glest befolkade kommuner i Norrland kan det, även om besöksintresset för våra skyddade områden är ökande, på kort sikt innebära negativa effekter på sysselsättning och skatteintäkter. Dessa kommuner som därmed bär ett betydande ansvar för de kollektiva nyttor som ges av skyddade skogar med höga naturvärden bör kompenseras genom ökat statligt stöd för turistsatsningar. För mer information, läs vår budgetmotion (2021/22:V700).

På många håll i Europa och resten av världen utfärdar kommunen en lokal avgift för den som övernattar där. Det innebär att man som gäst förutom att betala hotellägaren för sängplatsen, också avger en liten avgift till kommunen för den allmänna servicen under tiden man är där som besökare. På många platser i Europa är avgiften 1 € per gästnatt, alltså knappt 10 kronor.

Genom att kommunerna själva ges möjlighet att besluta om en sådan s.k. bäddavgift och hur stor den i så fall ska vara, läggs makten över den lokala turismnäringens utveckling hos lokala beslutsfattare.

Regeringen bör utreda möjligheten att införa lokala bäddavgifter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8.4 Lokalt ledd utveckling

Utvecklingen på landsbygden och de mindre orterna är hög grad beroende av ett bra lokalt engagemang. Det är lokalt man känner bäst till förutsättningar, behov och utvecklingspotential. Genom att arbeta med lokala utvecklingsplaner så stärks den lokala demokratin och delaktigheten. Ett lokalt utvecklingsarbete ger också förutsättningarna för en hållbar utveckling, väl förankrad hos medborgarna. Ett lokalt utvecklingsarbete kräver en bred representation av samhället för att kunna ge den vitalitet i lokalsamhället som utvecklingsarbetet eftersträvar, därför är det viktigt att underrepresenterade grupper såsom unga, kvinnor, personer med funktionsvariationer, minoriteter och personer med utländsk bakgrund inkluderas i arbetet.

9 Vård och läkemedel i hela landet

Vård ska ges utifrån behov och inte vara beroende av plånbokens storlek. Därför vill vi hålla marknad och vinstintressen utanför. Samhället måste stå som garant för en likvärdig vård och omsorg. För att säkra tillgången på vård och omsorg också i glest befolkade områden krävs att vi solidariskt via skattesystemet tillför nödvändiga resurser.

Kommunernas roll inom hälso- och sjukvården måste stärkas. Det är viktigt att det även finns tillgång till distriktssköterskor på landsbygden.

Glesbygdsmedicin är ett begrepp som vuxit fram. Det innefattar en rad kunskapsområden och metodutveckling som syftar till att kompensera för avståndsproblematik och upprätthålla den bredare kompetens som är nödvändig då befolkningsunderlaget är litet och avstånden stora. Glesbygdsmedicin som kunskapsområde behöver såväl forsknings- som utvecklingsmedel för att finna och sprida de lösningar som kan garantera trygg, säker och likvärdig vård till den del av befolkningen som bor i gles- och landsbygdsområden. Vänsterpartiet har i flera budgetmotioner föreslagit ett ökat stöd till regioners vård utifrån omfattande glesbygd. Det är svårare och dyrare att i glesbygd bygga upp enheter för att kunna erbjuda invånarna rimliga restider. Förutom ett ökat statligt ekonomiskt stöd behöver andra åtgärder undersökas. Bristen på tillgänglig förlossningsvård är både ett aktuellt och ett långsiktigt problem. Vänsterpartiet vill se en nationell styrning för en jämlik sjukvård i hela landet. För mer information om vår sjukvårdspolitik, läs vår motion Jämlik sjukvård (2021/22:V200).

9.1 Apoteken

Tillgången till läkemedel måste säkras även på landsbygden. Vänsterpartiet var motståndare till att apoteksmonopolet avskaffades. Att tro att marknadskrafterna ska ta ansvar för att landsbygd och glesare landsbygd ska ha tillgång till medicin är att blunda för verkligheten och inte ta sitt politiska ansvar.

Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag för att garantera hela landets befolkning tillgång till läkemedel. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Trots att apotekens distanshandel med läkemedel genom e-handel ökar, finns fortfarande ett behov av lokala ombud. Apoteksombuden behövs för att upprätthålla en god läkemedelsförsörjning i hela landet. Läkemedelsverket lämnade 2014 ett förslag om att alla apoteksaktörer, både privata och statliga, ska få möjlighet att etablera ombud under samma förutsättningar, alltså en privatisering även av apoteksombuden. Det är en hållning som återspeglas i Apoteksmarknadsutredningen. Vänsterpartiet menar att ytterligare privatiseringar på apoteksmarknaden är fel väg att gå. Apoteket AB ska i stället fortsatt ha ansvaret för en god läkemedelsförsörjning i hela landet.

Regeringen bör återkomma med ett lagförslag på hur apoteksombudsverksamheten ska regleras med intentionen att verksamheten även fortsatt ska ske i Apoteket AB:s regi. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9.2 Psykisk hälsa på landsbygden

Den psykiatriska vården behöver stärkas på bred front. Det är inte minst angeläget med anledning av coronapandemin som innebär stora risker för ökad psykisk ohälsa. Det finns en ökad risk för ångest och depression i befolkningen, framför allt bland personer med minskad inkomst och arbetslöshet eller tidigare psykisk ohälsa. Även åtgärder som social distansering och isolering kan öka risken för psykiatriska diagnoser. Den psykiska ohälsan har ökat i hela landet och så även på landsbygden även om det varierar bland grupper. Kvinnor i storstäder uppger en sämre psykisk hälsa i undersökningar än kvinnor på landsbygden. Suicidrisken är däremot större för män på landsbygden. HBTQ-personer vittnar om större risk att bli utsatt för våld i skolan och skolmiljön i landsbygdsområden beskrivs ibland som rent av fientlig. Unga på landsbygden känner sig också, enligt vissa undersökningar, som mer i utanförskap än vad unga i storstäder gör. Det har spridits en urban norm där det som förknippas med staden ses som positivt medan det som landsbygden förknippas med ses som negativt. Landsbygden beskrivs

som gammalmodig och stagnerande i kontrast till den moderna och dynamiska staden. Landsbygdens invånare beskrivs ofta på ett raljerande och nedlåtande sätt. Detta är delvis ett resultat av medielandskapets utveckling där koncentrationen av journalister till storstäderna kraftigt har ökat. Normen förstärker skillnaderna mellan stad och land vilket motverkar att vi får ett Sverige som håller ihop. Därför behövs också en politik som inte utgår ifrån en urban norm, utan som kan lyfta landsbygden ur ett positivt perspektiv.

Många unga samer lider av psykisk ohälsa och upplever stora utmaningar och svårigheter som skiljer sig från majoritetsbefolkningen. Det gäller särskilt renskötarna, där många saknar en framtidstro och där dagens verklighet innebär att det är väldigt svårt att överleva på renskötseln. Förutom den rent ekonomiska aspekten finns det även sociala aspekter och förväntningar på de unga att bära den samiska kulturen och ansvara för dess fortlevnad. Ohälsan är större bland samiska unga jämfört med andra jämnåriga norrländska ungdomar. Mer än hälften, 53 procent, av unga samiska kvinnor har haft självmordstankar. Var tredje ung renskötare, 18-28 år, har på allvar övervägt självmord. För mer information om Vänsterpartiets politik på området, läs vår motion En samepolitik för framtiden (2021/22:V634).

Rätten till vård måste vara densamma oavsett var i landet man bor.

10 Kultur och fritid på landsbygden

Den centrala frågan för Vänsterpartiet är hur vi ska kunna skapa ett kulturliv för alla och inte bara för några få. I dag är det tydligt att kulturvanorna skiljer sig mycket mellan olika grupper. Människor i städer tar del av kultur i högre grad än människor boende på landet. Statistiken visar också att de med högre inkomst och längre utbildning är mer aktiva än andra inom kultursektorn, särskilt som åskådare. Myndigheten för kulturanalys visar i sin utvärdering av den svenska kulturpolitiken att vi är långt ifrån att nå målet om delaktighet för alla. Socioekonomiska faktorer väger mycket tungt och dem kan inte kulturpolitiken ensam rå på menar myndigheten. Det behövs insatser inom många områden, och för Vänsterpartiet hänger kulturpolitiken tätt samman med vår strävan efter ett jämlikt samhälle.

En statlig kulturpolitik är en viktig del och ska bl.a. garantera en fördelning av resurser över landet och alla invånares tillgång till kulturverksamhet. Vi vill möjliggöra för människor i hela landet att vara både deltagare och åskådare genom att öka

tillgängligheten till kulturen. De konstnärliga uttrycken är inte i första hand en offentlig uppvisning utan en nödvändighet för människan. Musik, rörelse, litteratur, teater och bildkonst gör livet rikare. Det är inte något som vi kan välja bort eller stoppa. Samhället har ett ansvar för att ge alla människor möjlighet att använda konstens olika uttryck, oavsett var man bor eller vem man är. Likaså är det en samhällelig uppgift att garantera alla människors rätt att ta del av den professionella kulturen. Det är en stor utmaning att lyckas med det i ett så glesbefolkat land som Sverige. Vi tror därför att det måste till många olika satsningar från nationell, regional och kommunal nivå om vi ska lyckas. Vi ser behov av en ny kulturell infrastruktur, stöd till kultursamverkansmodellen och de regionala institutionerna samt stärkta kulturuppdrag till befintliga samhällsinstitutioner. Vi vill också betona studieförbundens och folkhögskolornas viktiga roll. Föreningslivet, med ideella arrangörsnätverk och möteslokalägare är helt nödvändiga för att få kultur i hela landet. En ort med rikt och varierat kulturliv genererar dessutom engagemang och trivsel för medborgare, men även för besökare och turister som vill ta del av det. Vänsterpartiet värnar därför ett rikt kulturliv för landsbygdskommuners framtida utveckling.

Att folkbibliotekens infrastruktur fungerar är ett måste för att kunna ta del av deras utbud oavsett var man bor. Samverkan mellan bibliotek på alla nivåer gör att fler böcker och medier finns tillgängliga för lån och fjärrlån än vad som annars varit möjligt. Möjligheten till digitala lån och e-böcker kräver samordnad förvaltning och gemensamt ägande. För mer information, läs vår motion Vissa kulturpolitiska frågor (2021/22:V330).

Kultur- och musikskolorna ska finnas över hela landet, hålla en god kvalitet och vara tillgängliga för alla, oavsett var man bor. Vi ser det som mycket positivt att ett stort antal kommuner förlägger kulturskolektioner på grundskolor. Särskilt viktigt är det för elever som bor långt från tätorten eller vars föräldrar inte har möjlighet att ta dem till kulturskolans egna lokaler. Vänsterpartiet föreslår därför en satsning på att sänka kulturskolans avgifter. För mer information, läs vår motion Kultur i hela landet (2019/20:3103).

11 Utökat nordiskt samarbete

Vänsterpartiet ser en stor potential i att utveckla det nordiska samarbetet över landsgränserna. Vi vill utveckla en nordisk samverkan inom regionalpolitiken, framför

allt med våra grannländer Norge och Finland. Vi har mycket gemensamt och skulle alla tjäna på att utveckla samarbetet inom ett flertal områden såsom infrastruktur, forskning, kapitalförsörjning för landsbygden, arbetsmarknad och service. Därför vill vi att regeringen tar de initiativ som behövs för att utveckla en regionalpolitisk samverkan mellan de nordiska länderna. Konkret och omfattande samverkan mellan länderna är särskilt angelägen i fråga om infrastruktur, service, utbildning, arbetsmarknad, hållbar livsmedelsproduktion och finansiella system.

Ett djupare samarbete mellan de nordiska ländernas utbildningsväsen bör etableras. En samverkan på nordisk nivå mellan regionala högskolor kring landsbygdsutveckling kan på sikt bidra till att bygga upp nya näringar och stärka småföretag i de regioner som har störst utvecklingsbehov.

Ett annat område som skulle dra fördelar av ett starkare nordiskt samarbete är rovdjurspolitiken. Eftersom djuren inte är bundna till landsgränser och många individer rör sig över landsgränser behöver de berörda länderna ha en sammanhållen strategi för att möta det.

Vi vill underlätta och öka tryggheten för arbetstagare som bor i ett nordiskt land, men som arbetar i ett annat. Vänsterpartiet föreslår därför att detta utreds, bl.a. genom att se över gemensamma avtal mellan de nordiska länderna som berör detta område.

Regeringen bör tillsammans med de övriga nordiska regeringarna se över det nordiska dubbelbeskattningsavtalet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I dag saknas information om de personer som rör sig över en nordisk gräns för arbete. Det gör att det är svårt att veta hur stor betydelse gränsöverskridande samarbete har.

Regeringen bör arbeta för bilaterala avtal mellan de nordiska länderna om gränsstatistik så att de som arbetar i ett annat nordiskt land syns i det egna landets statistik. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygds-/regionalpolitisk utveckling. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tony Haddou (V)

Karin Rågsjö (V)

Jessica Wetterling (V)

Maj Karlsson (V)

Håkan Svenneling (V)

Birger Lahti (V)